

Hodnocení činnosti FONTES RERUM, družstva pro ekonomická, politická a sociální studia za rok 2003

Družstvo FONTES RERUM v průběhu celého roku 2003 pokračovalo ve své osvětové činnosti pravidelným pořádáním seminářů na aktuální ekonomicko-sociální témata. Bylo zorganizováno a realizováno celkem 8 seminářů. Z průběhu seminářů byl pořízen záznam a následně vydány 4 brožury, obsahující vždy autentické znění průběhu dvou po sobě jdoucích seminářů, záznamy jsou dále pravidelně zveřejňovány na web stránkách.

Pořádané semináře jsou cenné tím, že na vybrané téma jsou pozváni jako panelisté osoby jednak zasvěcené, jednak názorově nebo politicky rozdílně orientované. Přináší to určité zobjektivizování existujícího názoru na problémovou oblast. Velký důraz při organizování těchto seminářů je kladen na diskusi, která následuje po úvodní prezentaci názorů panelistů. Vzhledem k značné profesní a odborné různorodosti zvaných posluchačů probíhá následná diskuse zajímavě v tom, že zúčastnění vyslovující své názory, praktické zkušenosti i odborné poznatky a hodnotí tak problém na základě dosti širokých zkušeností a názorů.

Jednotlivá témata a celkový průběh diskuse na seminářích, konaných v roce 2003 byl:

1. Dne **30.1. 2003** se uskutečnil seminář na téma **Public Private Partnership s podtitulem Aneb jak stavět dálnice a mnoho jiného, když erár nemá peníze.**

Na tomto semináři vystoupili Mojmír Hampl z České spořitelny, Luděk Sekyra z Sekyra Group,a.s., Jaromír Schling poslanec a bývalý ministr dopravy a spojů a Michal Smrek z CMS Cameron McKenna.

Z názorů účastníků a průběhu diskuse vyplynuly tyto závěry:

V modelu PPP vybraný subjekt soukromého sektoru investuje ze svých zdrojů do vybudování nějaké veřejné služby a na své náklady pak tuto službu provozuje a spravuje. Úhrada ze strany veřejného sektoru probíhá buď udělením koncese nebo nějakou formou přímých nebo nepřímých plateb. Při dobře uzavřených kontraktech většinu operačních, konstrukčních a dalších rizik projektů přebírá na sebe soukromý subjekt, takže stát si do jisté míry kupuje od toho privátního subjektu efektivnost řešení. Dle dosavadních praktických zkušeností se efektivnost tohoto řešení zvyšuje o cca 15 - 27 %.

Důležitou podmínkou úspěšné realizace projektu s použitím metody PPP je a priori provedení systémové analýzy řešeného problému, tj. analýzy rizik obou zúčastněných stran, definování konečného výstupu projektu veřejným sektorem, určení parametrů realizace, atd. Veřejný sektor by měl vybírat řešitele na základě konkurenčního výběrového řízení.

Je třeba vytvořit legislativní předpoklady pro úspěšnou aplikaci metody PPP; mimo jiné koncesní zákon pro tyto účely. Z diskuse vyplynulo, že se doporučuje využít dnes již existující standardizace smluv, které do určité míry dokážou limitovat vznik ekonomických i právních rizik. Je účelné, aby existovala koordinační skupina, která by se věnovala pouze problémem, jak nastavit a vést modelové řešení.

Vzhledem k metodické, organizační i finanční náročnosti použití metody PPP se doporučuje v počátcích zaměřit případnou aplikaci na menší a méně náročné projekty.

2. **27.2. 2003** se konal seminář na téma **Financování českého zdravotnictví s podtitulem Jak zatáhnout sekuru zdravotních pojišťoven.**

V úvodním slově vystoupili Jiří Bek z České národní zdravotní pojišťovny, Joachim Creekmur z pojišťovny Integra Global, Marie Součková ministryně zdravotnictví České republiky, Jan Šula ředitel a majitel soukromého zdravotnického zařízení a Josef Veselý spolupracovník pana Creekmura.

Bylo konstatováno, že české zdravotnictví se nenachází ve špatné finanční situaci ale problémem je neexistence komplexní systémové analýzy, která by směřovala k zavedení efektivního, racionálního a klientovi-pacientovi vstřícnému systému.

V diskusi byly naznačeny některé prvky systému, které je třeba prověřit a řešit, např. vztah lůžkových oddělení nemocnic k pojišťovnám, problém existence sociálního zdravotního lůžka a zkvalitnění sociálních služeb, otázka racionální velikosti zdravotních zařízení vzhledem k jejich využitelnosti a přiměřenému počtu odborného a obslužného personálu, atd.

Zdravotnictví je třeba směřovat k modernímu pojetí aktivnějšího vzdělávání klientů, zdravotní prevenci, prováděné kontrole započítaných zdravotních úkonů klientem, možnosti moderní léčby i v zahraničním místě vzniku onemocnění, atd.

Je třeba definovat systém zdravotní péče z hlediska celkové úrovně, ke které by zdravotnictví mělo směřovat, odvodit standardy a nadstandard s možností klienta-pacienta rozhodnout ve spolupráci s lékaři o jeho léčebném optimu.

Prověřit existující finanční a daňový systém tak, aby došlo k zracionalnění výdajů z prostředků na zdravotnictví a zdravotní péči.

3. Dne **25. 3. 2003** se konal seminář na téma **Quo vadis Rusko?** Na tomto semináři jako panelisté vystoupili Jefim Fištejn z Rádia Svobodná Evropa Praha, Ladislav Plašil generální ředitel Alfa, a.s. Brno a Vladimír Votápek z Ústavu mezinárodních vztahů, Praha.

Účastníci semináře vyslovili tyto závěry:

Vzhledem k značným historickým i současným specifickým je hodnocení Ruska velmi obtížné. Jedním z důležitých faktů je skutečnost, že se Rusko z dřívější supervelmoci co do počtu obyvatelstva jejich průběžným úbytkem mění na průměrnou nebo dokonce méně než průměrnou zemi. Zůstávají ji však, a světem jsou respektovány, v některých oblastech atributy velmoci.

Ekonomický vývoj země se v posledních letech zlepšuje, to potvrzují základní ekonomické parametry. Přesto je třeba charakter země při úvahách zvnějšku považovat za rizikový. Problematické jsou značné rozdíly a rozpory uvnitř země, které nejsou zatím systematicky vedeny k vyrovnání a zlepšení. Nebyla provedena vrcholová analýza zásadních nedostatků systému a nebyl dosud prosazen způsob, jak dovést zemi postupně do trvale rovnovážného stavu a stability.

Vzhledem k vývoji v Evropě a ve světě vzniká Rusku problém nedostatečného přizpůsobování se procesu globalizace. Vnitřní nerovnováha v kvalitě života uvnitř Ruska povede zřejmě k omezené možnosti zapojení jen části obyvatelstva země do tohoto procesu, což přinese růst dalších výrazných rozporů.

4. **24. 4. 2004** proběhl seminář na téma **Svět po válce v Iráku s podtitulem Jaký bude svět, kde je pouze jedna supervelmoc? Co bude s OSN, NATO a EU?**

Svůj názor na věc prezentovali Libor Rouček místopředseda Zahraničního výboru PSP České republiky, Karel Kühnl předseda Poslaneckého klubu UD-DEU a Jaromír Kohlíček člen Výboru pro Evropskou integraci PSP České republiky.

Smyslem semináře bylo hlavně diskutovat o změnách, které tato válka přinesla světu a co ještě ve světě ovlivní. Bylo konstatováno, že válka v Iráku prokázala, že v současnosti existuje pouze jedna supervelmoc, žádná jiná současná země nemá takovou vojenskou, politickou a ekonomickou kapacitu. Současná pozice OSN a EU jako protioponenta je oslabena, je třeba posílit její pozici při obnově Iráku, kterou USA nezajistí samy. EU musí mimo ekonomické a měnové pozice budovat i společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a to vyžaduje zajištění shody všech zúčastněných států.

Zahraněční politika České republiky musí definovat naše cíle a zájmy, které budou výslednicí jakési rovnováhy vnitřních postojů a je třeba, aby mezinárodně vystupovala s jednotným postojem.

5. Dne **17. 6. 2003** se konal seminář na téma **Fiskální reforma české vlády : 2004 – 2006.**

Úvodní slovo přednesl Vladimír Špidla předseda vlády České republiky, Jiří Dolejš poslanec a člen Rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny České republiky a Jan Sýkora generální ředitel WOOD & Company.

Z velmi zajímavé diskuse vyplynulo:

Je třeba provést reformu veřejných financí, neboť vývoj vede k neufinancování českého rozpočtu. V současné době pouze 18,6% státního rozpočtu má vláda k dispozici k provádění strategických manévřů, zbytek jsou vázané výdaje (sociální, quasi-mandatorní) znemožňující vládě provádět jakékoliv strategické manévry. Je třeba řešit problém šedé a černé ekonomiky.

ČSSD hledalo cestu dosti radikální, ale ještě sociálně únosnou. V současné době nejsou k dispozici ucelené opoziční koncepce politických stran.

Významnou součástí reformy je představa o vývoje důchodové reformy, existují dvě varianty buď vyměnit parametry současného systému nebo přechod k novému systému, přičemž nelze drasticky měnit parametry - je to sociálně neúnosné. Jako cestu ČSSD vidí v přechodu na příspěvkový (švédský model) s existencí zdánlivých účtů se zachováním mezigenerační solidarity. Registruje vyšší příspěvků, což kladně motivuje ke zvyšování věku při odchodu do důchodu a přitom neukládá pevnou hranici odchodu do důchodu a tak zohledňuje lépe individuální sociální situaci lidí.

Vyšší participace na trhu práce by měla přinést zásadní odlehčení, neboť většina mandatorních sociálních dávek je provázána sociální situací jednotlivých domácností, nezaměstnaností atd.

KSČM zdůrazňuje ve svém pohledu na věc efektivní výkon státní správy, je třeba hledat odpověď na způsob spolupráce veřejného sektoru s sektory a v nastavení motivace - hlavní problém je razance. KSČM reformu podporuje, ale zakládá ji na racionalizaci výdajových položek jednotlivých rezortů, na postavení daňové reformy na stabilizaci daňové kvóty, na zvýšení daňové výtěžnosti vč. šedé ekonomiky a na restrukturalizacích daní s prorůstovým charakterem.

6. Dále byl uskutečněn dne **25. 9. 2004** seminář na téma **Rakouské zkušenosti se vstupem do EU s podtitulem Budou Češi a Rakušané v EU spolupracovat?**

Na tomto semináři přednesl svou přednášku a zúčastnil se diskuse Franz Vranitzky bývalý místopředseda Rakouské republiky, ministr financí a předseda Sociálně demokratické strany Rakouska.

Pan Vranitzky pohovořil o rakouských zkušenostech před a po vstupu do EU. Mimořádně cenné bylo jeho osobní zhodnocení nových problémů, které vstup do EU zemi postupně přinášel s vysvětlením řešení, které Rakousko volilo a zabýval se i reakcemi domácího prostředí na vzniklé situaci.

Jako jednu osobní zkušenost z tohoto procesu uvedl fakt, že je důležité komunikovat a ovlivňovat názory lidí a neustále je přesvědčovat o tom, že vnitřní zájmy země jsou prioritní a jsou akceptovány.

Fakt rozšiřování EU o deset přistupujících zemí v květnu 2004 hodnotil jako přirozený proces rozšiřování společenství, který nastává a bude jistě i dále pokračovat. Rakušané se většinou vyslovují pozitivně. Pro budoucnost bude rozhodující to, zda přijmeme výzvy, které jsou spojeny s vlastními cíli členských zemí - pak se podaří prosazovat kvalitní skok vývoje EU jako celku. Pokud se to nepodaří, bude výsledkem dalšího vývoje průměrnost v Evropě. Stávající i noví členové EU vstupují do této instituce s řadou politických a ekonomických zájmů. Jedním z cílů by pro Evropany mělo být to, že budeme přijímáni a uznáváni jako „globální hráči“, což je s našimi mnoha kulturami, tradicemi, jazyky, dějinami a s různou velikostí států na rozdíl od tradičních globálních hráčů jako je USA, Ruská federace a Čína.

O ekonomické oblasti uvedl, že země střední a východní Evropy se staly atraktivní lokalitou pro zahraniční přímé investice, pomáhající podporovat místní trhy a vznik pracovních míst ve nadnárodních společnostech. Ve středně velké společnosti může zajistit trvalý růst pouze ekonomický rozvoj; projevuje se důležitost politiků, aby globální cíle států dovedli vysvětlit a přiblížit chápání normálních lidí, neboť vstup do společenství nese té které zemi i přistoupení na společná ujednání (volný pohyb práce a služeb, riziko jednoduššího pronikání mezinárodně organizovaného zločinu, ale i snížení nákladů, celkové zlepšení standardů životní úrovně, služeb a produktů).

Další důležité aspekty jsou bezpečnostní aspekty spolupráce - neustálé rozšiřování počtu členských států EU nutí měnit nástroje jejího fungování a právní rámec a z hlediska občanů jednotlivých členských států je velice důležité, aby politici nepřipustili demokracii dvojího základu, aby se naše demokratické zásady v evropském kontextu nezmenšily nebo se neničily.

Další problém je existuje společných evropských institucí, jejich vedení a zároveň zájmy vlastního státu, aby se tyto zájmy nestřetávaly a nedocházelo tak k nerespektování dohodnutého širšího nadnárodního rámce ve jménu zájmů vlastních. A tyto cíle by měly být chápány zase i z pohledu celé Evropy, protože role a úloha Evropy vůči ostatním kontinentům je součástí evropského rozvoje.

7. Dne **4. 11. 2003** se konal seminář na téma **Energetické politika s podtitulem Co nás čeká: jádro, hnědé uhlí, dovozy anebo šetření?**

Jako úvod do diskuse vyslovili své názory na stanovený problém Martin Bursík ekolog a poradce ministra životního prostředí, Vojtěch Kotecký z hnutí Duha, Jaroslav Míl bývalý předseda představenstva a generální ředitel ČEZ, a.s. a Jan Pouček ředitel odboru energetické politiky Ministerstva průmyslu a obchodu.

Bylo konstatováno, že v energetické politice České republiky není v současné době zcela jednoznačný názor na metodiku stanovení role státu v energetické politice. Stát by měl rámcově vymezit fungování moderního systému, tj. definovat efektivní zabezpečení spolehlivosti dodávek energie pro zajištění chodu a perspektivy společnosti a to i v případě nepříznivého vývoje na světových trzích či krizových stavech. Musí tedy zodpovědět základní parametry spolehlivosti systému a zajistit tomu odpovídající legislativní a regulační rámec.

Tvorba politiky včetně energetické má snižovat míru neurčitosti pro ty subjekty, kteří se pohybují v příslušném prostředí a jsou na něm závislí. Neexistuje ani jednotný názor na míru konkrétnosti vymezení cílů, které by měla státní politika definovat a do

jaké míry může vláda pomocí příslušných úřadů ovlivňovat rozhodování soukromých subjektů.

Aktualizace současné energetické politiky státu, která je předkládaná ke schválení ve variantách vychází z určitých představ o dlouhodobých záměrech: nezávislosti, bezpečnosti a zajištění udržitelného rozvoje. Na základě těchto priorit státní energetická koncepce stanovuje jako cíle: zajištění efektivnosti, tj. efektivní výše a struktury prvotních energetických zdrojů (snižování energetické náročnosti tvorby HDP, ovlivňování bilance zahraničního obchodu, zvyšování efektivnosti dopravy).

Vstup do EU přinese ČR vstup do společenství, kde strategická linie energetické politiky je stanovena. Současný problém, který je v EU přednostně řešen je zajištění bezpečnosti a stability systému s maximálním vyloučením extrémních událostí, které by mohly fungující systém narušit.

8. **4. 12. 2003** proběhl seminář na téma **Bankrot jako součást ozdravení ekonomiky s podtitulem Proč to pořád nejde?**

Seminář uvedli Tomáš Braun konkursní správce Městského soudu Praha, Petr Dostál správce konkursní podstaty a auditor, Ivana Mlejnková konkursní správce Městského soudu Praha a Miroslav Zámečník ekonomický a organizační poradce.

Závěry z proběhlé výměny názorů jsou následující:

Zákon o konkursu a vyrovnání je z hlediska fungování ekonomiky jedním ze základních zákonů a jeho současné ne příliš efektivní fungování je jednou z hlavních příčin nedostatečného výkonu české ekonomiky. Řada novelizací tohoto zákona nezajistila provedení komplexní provázanosti na ostatní existující zákony. Je třeba při novelizaci vycházet ze širšího věcného zadání, které by bylo pro novelizaci věcným vodítkem a které by prezentovalo věcné, politické a hospodářské zásady zákona. Komplexní vazby bude třeba zajistit mezirezortně a to z hlediska spravedlnosti, justice, ekonomiky a politiky.

Současně platný konkursní zákon je ve svém fungování rozdělen do dvou poloh, a to fungování v rámci konkursního řízení a fungování v rámci procesu vyrovnání. Vyrovnání se zatím neosvědčilo a proto se uvažuje o nahrazení tohoto institutu reorganizací. V rámci reorganizace je důležité dát úpadci šanci pokusit se o záchranu podniku pomocí státu, konkursního správce a za účasti a dohledu soudu. Aby věřitelé měli zájem na procesu reorganizace a vyrovnání je třeba nějakým způsobem je motivovat formou ztráty na jejich straně, pokud věřitel nepřistoupí na reorganizaci.

Návrhy na prohlášení konkursu provádějí ve většině případů v současné době dlužníci sami na sebe v momentě, kdy už nemají žádný majetek. Je třeba zavést sankcionování pozdního podání návrhu na konkurs a zabývat se pozicí konkursního věřitele. Dosud většinou věřitelé nevyužívají všechna svoje práva dané současným zákonem.

Dochází k nedodržování nařízení ze strany podnikatelů a to zejména nevedení účetnictví a zkrslování údajů a trestní postih za to, ač je zákonem stanoven, nefunguje. Finanční úřady vzhledem k povinnosti mlčenlivosti nepodávají trestní oznámení a proto je třeba zlepšit finanční vedení a řízení podniků zvenku v případě zhoršování jejich ekonomické situace.

Jako příklad úspěšného konkursu byl uveden příklad ČKD Dopravní systémy správcem jeho konkursní podstaty panem Dostálem, který uvedl, že konkurs byl vyhlášen v době, kdy podnik měl zakázky na výrobu a vlastnil lukrativní majetek. Jmenovaný správce konkursní podstaty, věřitelský výbor i soudce projevíli zájem oživit chod podniku. Byl získán úvěr na realizaci zakázek, což přineslo do konkursní podstaty větší sumu peněz než prodej majetku firmy v rámci konkursu.

Povedlo se získat nového majitele, který investoval do rozvoje činnosti firmy a zajistil postupně výrobní perspektivu podniku.

Výkaz zisků a ztrát (v tis.)

Výkony	295
Výkonová spotřeba	301
Přidaná hodnota	-6
Osobní náklady	15
Daně	4
Provozní výsledek hospodaření	-25
Náklady z fin.majetku	2
Finanční výsledek hospodaření	-2
Výsledek hospodaření za běž.činnost	-27
Mimořádné náklady	6
Mimořádný výsledek hospodaření	-6
Výsledek hosp.za účetní období	-33

Rozvaha

Aktiva celkem **123**

<i>Oběžná aktiva</i>	<i>123</i>
Krátkodobé pohledávky	105
Krátkodobý fin.majetek	18

Pasiva **123**

<i>Vlastní kapitál</i>	<i>118</i>
Základní kapitál	130
Rezervní fond	21
Hosp.výsledek běž.úč.období	-33
<i>Cizí zdroje</i>	<i>5</i>
Krátkodobé závazky	5